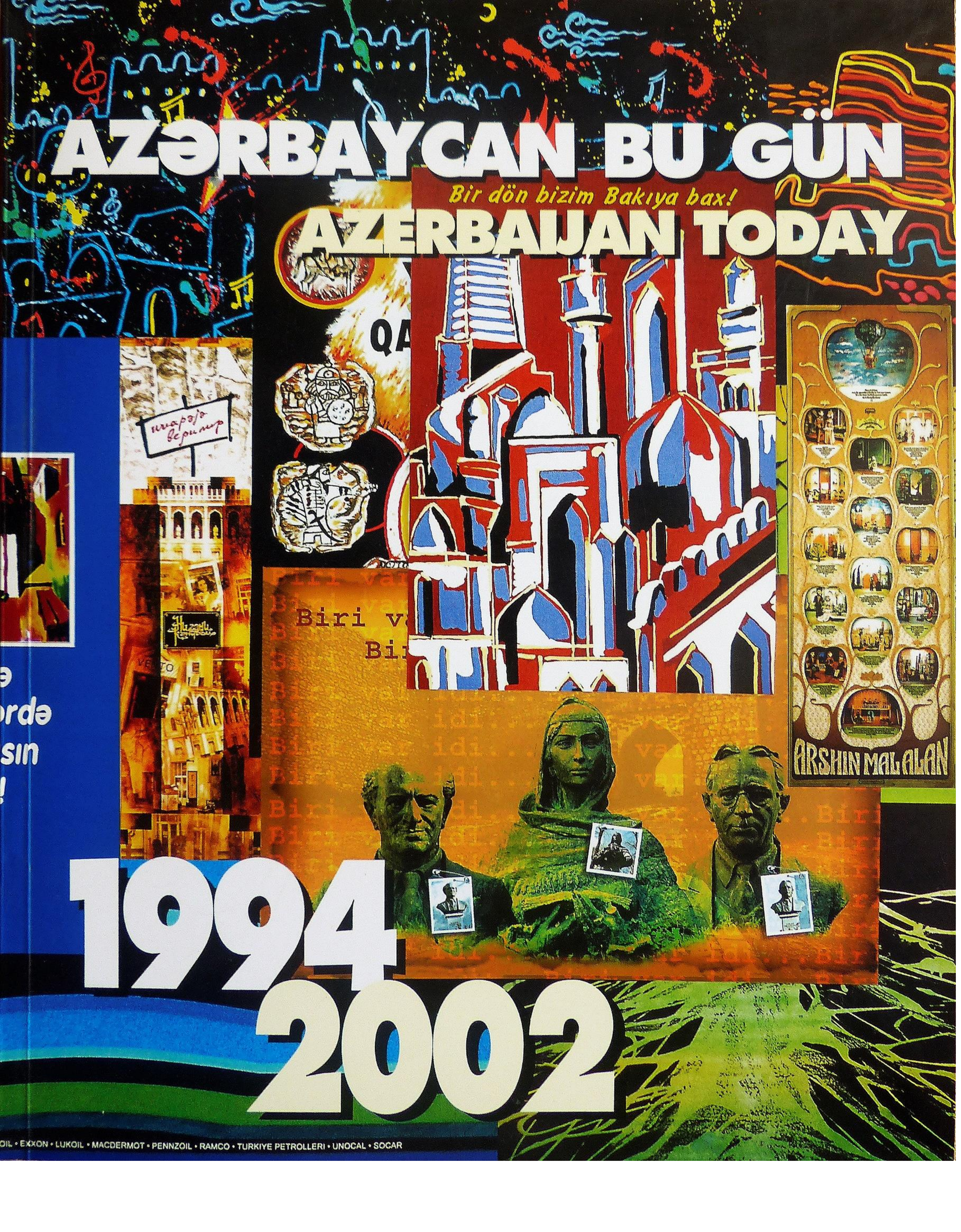
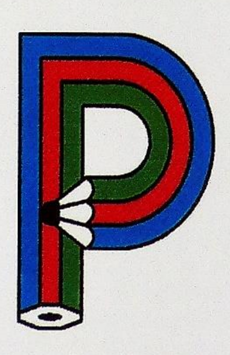

AZƏRBAYCAN BU GÜN
Bir dön bizim Bakıya bax!
AZERBAIJAN TODAY
Biri va
ARSHIN MAL ALAN
1994
2002
OIL • EXXON • LUKOIL • MACDERMOT • PENNZOIL • RAMCO • TURKIYE PETROLLERI • UNOCAL • SOCAR

AZƏRBAYCAN BU GÜN

AZERBAIJAN TODAY

Ənənəvi milli plakat müsabiqəsi
The traditional national poster competition

AZƏRBAYCAN - BAKI - 2003

RAFAEL GÜLMƏMMƏDLİ
Bakı İncəsənət Mərkəzinin
Baş müdiri

General director
of Baku Arts Centre

1994-cü ildə mən və Yunokal Xəzər-in ictimai əlaqələr üzrə koordinatoru Şaiq Səfərov, Yunokal tərəfindən İncəsənətin hansı sahəsini maliyyələşdirmək məsələsini dəfələrlə müzakirə edərkən belə qərara gəldik ki, bu plakat sənəti olmalıdır. ... bu il biz artıq 10-cu milli plakat müsabiqəmizi keçiririk. Kecən hər il, bir təşkilatçı olaraq, bizim üçün çox məsuliyyətli və əziz olmuşdur. Və keçən illərdə olduğu kimi bu yubiley ilində də mənim, sponsor və sıravi iştirakçılar da daxil olmaqla bu layihəyə cəlb olunan hər bir şəxs tərəfindən eşitmək istədiyim bir söz varsa o da "bu mənim müsabiqəmdir" sözüdür...

During our numerous discussions with Shaig Safarov, coordinator of Public Relation of Unocal Khazar Ltd, on which sphere of art should company sponsor, we decided that it should be poster art. ... this year we are carrying out the 10th national poster competition. As for organizers every passed year was important and precious to us. And as it was in previous years, on this anniversary year the only word I wish to hear from the sponsors and participants engaged in this project is "this is my competition".

AZƏRBAYCAN PLAKATI BU GÜN

Çoxillik tarixə malik olan azərbaycan plakatı bu sahədə zəngin ənənələrə və yüksək uğurlara malikdir. Ölkənin həyatını zamanın güzgüsü kimi əks etdirən azərbaycan plakatı, cəmiyyətdə ictimai inkişafın gedişinin ona ayırdığı roldan asılı olaraq öz inkişafında yüksəliş və tənəzzul dövrlərini keçirmişdir. Ölkənin inkişafının bütün sovet dövrü ərzində azərbaycan plakatı siyasi təşviqatçı və təbliğatçı rolunu oynamışdır. Bu isə sərt ideologiyalı keçmişi olan plakatın siyasi - ideoloji xarakterini irəlicədən müəyyənləşdirmişdi. Bu gün isə vəziyyət kəskin surətdə dəyişmişdir. Ölkənin müstəqillik qazanması, çoxpartiyalılıq, siyasi plüralizm və bazar iqtisadiyyatının təşəkkülü plakatın inkişafı üçün tamamilə yeni vəziyyət yaratmışdır. Ölkədə yenidənqurmanın çətin dövründə, əsas və yeganə sifarişçı olan dövlətin vaxtı keçmiş ideoloji strukturlarının dağılması nəticəsində, azərbaycanın plakat sənəti "sahibsiz" qaldı və öz yeni tarixini təkbaşına və "ağ vərəqdən" yazmağa məcbur oldu. Qurulmaqda olan yeni müstəqil dövlətdə plakata yer yox idi və bunun nəticəsində plakata ehtiyacın olmaması, ənənələrin itirilməsi, onun tamam tənəzzülə uğraması təhlükəsini yaratdı və plakatçı rəssamlar təsviri sənətin digər sahələrinə "keçməyə" başladılar. Bu təsviri sənət sahələri siyasətdən uzaq olduqlarına görə öz nüfüzlarını qoruyub saxlamışdılar və onlara ehtiyac var idi.

Və bu şəraitdə 1994-cü ildə Bakı İncəsənət Mərkəzi Yunokal Xəzər Amerika neft kompaniyası ilə birgə "Azərbaycan bu gün" devizi altında "respublikanın müstəqillik qanına" bələnmiş bədii plakat müsabiqəsini təsis etdi. Bu müsabiqələrin maksimim proqramı sovet dövründən sonrakı yeni azərbaycan plakatının formalaşması, minimum rpoqramı isə durğunluq dövrü keçirən milli plakata, plakatçı rəssamlara himayədarlıq etmək idi. Müsabiqənin

AZERBAIJAN POSTER TODAY

Azerbaijan poster with its long-standing history has rich traditions and great successes in this sphere. As a mirror of the time reflecting the life of the country Azerbaijan poster went through rises and falls in its development depending on the role that society gave it. In the course of the whole soviet period in the development of the country Azerbaijan poster played a role of political agitator which predetermined the politico-ideological character of the poster art in past with its rigid ideology.

This situation has radically changed today. Independence of the country, multi-party system, political pluralism and market economy created a new atmosphere for the development of the poster art. In the complicated period of country's reorganization when obsolete ideological structures of state, the main and almost single customer deteriorated, Azerbaijani Poster Art left ownerless and had to start its new history from the scratch on its own. In a newly-built state there was no place for the poster art and it caused the loss of traditions, its full degradation and poster - artists being out of demand began "to pass" to the other spheres of the fine arts, which preserved their authority because they kept out of politics.

In such a situation, in 1994 Baku Arts Centre together with US oil company Unocal Khazar Ltd organized the competition of artistic poster marked with "the blood of independent republic" under the motto "Azerbaijan today". The main goal of these competitions was to pave the way to the formation of a post-soviet Azerbaijani poster. In addition competitions also aimed to provide at least some support to poster-artists and national poster art which lived in the period of stagnation. As a topic of the competition was proposed the context that would reflect the real life in Azerbaijan, changes in the country, vital prob-

1994

şərtlərində azərbaycan plakatına real həyatı əks etdirən yeni məzmum, onun dəyişiklikləri, cəmiyyətin və ətraf mühitin mühüm problemləri təklif edilirdi. Və bu gün, bu müsabiqələrin təsis edildiyi vaxtdan 10 il keçdikdən sonra, cəsarətlə demək olar ki, bu təşəbbüs siyasət və iqtisadiyyatın gözlənilməz hadisələri fonunda itib-batmış azərbaycan plakatında keyfiyyət dəyişikliklərinə nail olmaq üçün bir əsas idi. Plakat yeni məna kəsb etməli idi. Bu, əslində onun sovet ideoloji maşınının dərinliklərində itib-batmış və cəmiyyətin real vəziyyətini obyektiv əks etdirən bədii publisistika olmaq kimi ilkin mənası idi.

Bu gün, 10 il keçdikdən sonra inamla demək olar ki, azərbaycan plakatı yeni nəfəs aldı, onun professional səviyyəsi artdı, müasir azərbaycan plakatının mövzu və janr təmayülü genişləndi. Teatr və kino plakatları da daxil olmaqla reklam plakatları yenidən meydana gəldi. Plakat sənətinə sadiq qalan və bu illər ərzində şübhəsiz ki, azərbaycan plakat sənəti tarixinə düşən bir sıra parlaq əsərlər yaratmış plakat rəssamlarının "Azərbaycan bu gün" müsabiqəsinə təqdim olunmuş işləri 10 il ərzində plakatın inkişafının obyektiv mənzərəsini əks etdirir.

Bakı İncəsənət Mərkəzinin Yunokal Xəzər kompaniyası ilə birgə təsis etdiyi birinci plakat müsabiqəsi 1994-cü ildə keçirilmişdir. Yaxın vaxtlarda müstəqillik qazanmış dövlətdə hələ də yeni ilə köhnə arasında mübarizə gedirdi, Qarabağ problemi xarici qüvvələr tərəfindən daxili siyasi problemlərdən beynəlxalq problemə çevrilirdi. Və bu vəziyyətdə müstəqillik və milli vəhdət ideyası millətin birliyi üçün yeganə amil idi. Bu isə müsabiqəyə təqdim olunan plakatlarda tamamilə birmənalı olaraq öz əksini tapmışdı. Təsadüfi deyil ki, müsabiqənin münsiflər heyəti birinci mükafata Fikrət Ələkbərovun "Müstəqillik cücərtisi" plakatını layiq gördü. Plakat Azərbaycanın sovet monolitliyinin rəmzi olan dəmir-beton konstruksiyası içindən zorla çıxan zərif "müstəqillik çiçəyini" bədii surətdə əks etdirirdi. Ancaq

lems of society and etc. In 10 years since setting up of the competitions it should be safely noted that this project became the basis for a qualified transformation of Azerbaijan poster art once bewildered in unexpected changes of politics and economy. It was proposed to find a new meaning for the poster art. Precisely, it had to restore its original meaning which had been lost in the maze of the soviet machinery.

Today, after 10 years had passed it is safe to say that Azerbaijan poster has found a new breath, its professional level has grown, genre direction and subjects of the modern Azerbaijan poster have become wider. New advertisement posters that including the theater and cinema ones appeared. Retrospectives of works exhibited at the competition "Azerbaijan today" reflected the objective picture of the poster art's development in the course of last 10 years. These works belonged to those poster artists who remained true to the poster art and created a number of vivid works that for sure will be included to the history of Azerbaijan poster art.

The first competition was set up by Baku Arts Centre together with Unocal Khazar Ltd in 1994. In the state which newly gained its independence there was still a struggle between the new and the old. In addition the problem of Nagorny Garabagh had been transferred by foreign forces from internal political realm to the international one. The idea of independence and national unity was the only factor of nation's rallying that was reflected in the posters presented at the competition. The poster "Sprout of independence" by Fikret Alekberov was awarded the first prize by the jurors not randomly. The poster vividly reflected fragile "flower of independence" of Azerbaijan hardly making its way through reinforced-concrete construction symbolizing recent soviet monolithic character. However a closer look at the flower made it clear that this flower was under the target of weapon. The poster demonstrated the danger which threat-

1995

diqqətlə fikir verəndə aydın olur ki, bu çiçək silahın optik nişangahı altındadır. Plakat müstəqilliyimizə olan təhlükəni tam aydın şəkildə nümayiş etdirir.

Bu vaxta qədər artıq tanınmış plakat rəssamı Haşım Elçiyevin "Bizim Ermənistanla xüsusi münasibətlərimiz var" əsəri ikinci mükafata layiq görülmüşdür.

Plakatda quyruğunda Rusiyanın bayrağı görünən iri köpək balığı və bu köpək balığının qarnı və müdafiəsi altında üzən balaca bir balıq təsvir olunmuşdur. Bu balaca balığın bədənindəki rəngli zolaqlar isə onun Rusiyanın himayəsi altındakı kiçik Ermənistanın rəmzi olduğuna heç bir şübhə yeri qoymur.

Və nəhayət, üçüncü mükafatı Kirman Abdinin "Azərbaycanın xilası bütün sağlam qüvvələrin birliyindədir" əsəri aldı. Rəssamın plakatında respublikanı fəlakətlərdən qorumalı olan "çətir" yalnız çətirin gövdəsinin çubuqlarından ibarətdir, parçası isə yoxdur. Plakat bütün siyası qüvvələrin vəhdətinə ehtiyacı olan respublikanın köməksizliyini açıq-aydın nümayiş etdirir. Məhz bu qüvvələr siyasi müsibətlərdən real müdafiəni təşkil edə bilər.

Həvəsləndirici mükafatlar almış qaliblər arasında İsmayıl Məmmədovun "Odlar Yurdu - qalx ayağa", Nail Şıxəliyevin "Torpaq səni çağırır", Aydın Süleymanovun "SOS" və başqa əsərlərdir. Onlarda respublikanın müstəqilliyi, bütövlüyü və təhlükəsizliyi ideyası ilk plana çəkilmişdir.

1995-ci ilin müsabiqəsi və oraya təqdim olunan plakatlar bir qədər nikbindir, onlarda ölkənin həyatındakı sabitləşmə görünür. Gələcəyə inam və sabitlik çox cəhətdən 1994-cü ilin sentyabırında Xəzər şelfində neft istehsalı ilə bağlı, çoxdan gözlənilən, beynəlxalq müqavilənin bağlanması ilə əlaqədar idi. "Əsrin müqaviləsi" adını almış müqavilə Azərbaycanın müstəqilliyinin bütün qabaqçıl ölkələr tərəfindən tanınması demək idi və neft amilinin də əhəmiyyətli rol oynadığı iqtisadi inkişafın perspektivlərindən xəbər verirdi. Elçin

ens the independence.

The work of a well-known poster-artist Hashim Elchiyev "We have special relations with Armenia" was awarded the second prize. The poster depicted a big shark with the Russian flag on its tail and a small fry protected by shark swam under its belly. Colored stripes on the body of the small fry symbolized a small Armenia being under patronage of Russia.

At last the poster "Salvation of Azerbaijan is in the unity of healthy forces" by Kirman Abdin was awarded the third prize. In the poster "umbrella", was meant to portray a protection of the republic from misfortunes, but it was uncovered and had only metal rods. The poster obviously demonstrated the unprotectedness of the republic and pointed on the necessity of all political forces of the society to unite and create a real protection from political misfortunes.

Among the winners who received encouraging prizes are the works "Raise, the land of fires" by Ismayil Mammadov, "The land is calling you" by Nail Shikhaliyev, "SOS" by Aydin Suleymanov and others where the idea of independence, integrity and safety of the republic have been put forward.

The competition of 1995 and posters presented at it were more optimistic. One could notice a certain stabilization in the life of the country reflected on them. The feeling of safety and stability of the future was mostly connected with long-expected signing in September, 1994 of the international agreement on extraction of oil in the Caspian sea. The contract which was called "Contract of the Century" stipulated the recognition of the independence of Azerbaijan by all leading countries of the world and perspectives of economic development with a key role of oil in it. This event has been reflected in the poster "Contract of the Century" by Elchin Mammadov and Tarlan Gorchu. In their poster a striped traditional carpet (palas) covered swollen vessel under it. This kind of carpets,

Məmmədov və Tərlan Qorçu "Əsrin müqaviləsi" adlı müsabiqə plakatında məhz bu amili təqdim etmişlər. Onların plakatında hamıya yaxşı tanış olan ənənəvi palazın zolaqları altında qabarmış qab təsvir edilir. Azərbaycanlıların qədim vaxtlardan döşəməyə saldığı palazlar onların altındakı, yəni torpaqdakı "qiymətli xəzinəni" təsvir edir.

Tərlan Qorçunun Azərbaycanın mədəni həyatını nümayiş etdirən "Marionet teatrı" və "Arşın mal alan" adlı reklam plakatları ikinci mükafata layiq görüldü. Onun plakatlarının plastik dili arxaikdir və XX əsrin əvvəllərinin reklam lövhələrinə gedib çıxır.

Üçüncü yeri gənc plakatçı rəssam Vüqar Əlinin "Gələcək nəsil" əsəri tutmuşdur. Plakat azərbaycanlıların - millətin gələcəyini təşkil edən gənc nəslinə həsr olunmuşdur.

1996-cı ilin müsabiqəsi Qarabağ problemi üzrə xarici siyasətin fəallığı, və həmçinin Qarabağ düyününün mürəkkəbliyi və dolaşıqlığına baxmayaraq, respublikanın tarixinə və gerçəkliyinə yenidən qiymət verilməsi şəraitində keçdi. Buna görə də, münsiflər heyəti birinci mükafata Haşım Elçiyevin nikbin və parlaq əsərini - məşhur həmvətənimiz, caz musiqisi bəstəkarı Vaqif Mustafazadənin (1940 - 1979) yubileyinə həsr olunmuş plakatı layiq gördü.

İkinci yer tutmuş plakat gerçəkliyimizin çox ağrılı probleminə həsr olunmuşdu: cəfəngiyyat dərəcəsinə çatdırılmış özəlləşdirmə ona gətirib çıxarmışdı ki, gəlir gətirə biləcək hər şey şəxsi mülkiyyətə keçirdi. Bu vəziyyət Azərbaycanın ümumxalq sərvəti olan mədəniyyət abidələrinə təhlükə yaradırdı. Aydın Süleymanovun plakatında üstünə "Satılır" lövhəsi vurulmuş Qobustanın qayaüstü rəsmləri təsvir edilmişdir. Rəssam öz plakatında milli mədəniyyət ziyarətgahlarına göstərilən ümumi laqeydliyi ifadə etmişdir.

Və nəhayət, üçüncü yerə Haşım Elçiyevin "Lissabon sammiti, 96" plakatı layıq görülmüşdür. Bu plakat Qarabağın taleyinin həll

from ancient times are being spread by Azerbaijanis on the floor to cover the "precious treasure" which is under them. The poster implied covering the earth with its natural wealth.

Advertisement posters by Tarlan Gorchu "Puppet theatre" and "Arshin mal alan" demonstrating the cultural life of Azerbaijan were awarded the second prize. Plastic language of his posters is archaic and goes back to advertisement signs of the early XX century.

The work of a young poster-artist Vugar Ali "Future generation" was awarded the third prize. The poster was devoted to the young generation of Azerbaijanis.

The competition of 1996 passed in the atmosphere of activeness in foreign policy on the problem of Nagorny Garabagh, as well as reevaluation of many occurances of the history and realities of the republic in spite of difficulty and confusion of Nagorny Garabagh node on the level of foreign policy. Nevertheless, the jury as the first prize awarded the optimistic and impressive work "Vagif Mustafazade" by Hashim Elchiyev, devoted to the anniversary of the famous compatriot - jazz musician and composer.

The poster which won the second place was devoted to the keen problem of our reality: everything, that could yield a profit began to be sold to private persons. Such a situation created a threat to many cultural monuments of Azerbaijan which is our national property. Aydin Suleymanov in his poster has depicted Gobustan rock paintings with a sign "for sale". The artist expressed general indifference to national culture in his poster.

At last Hashim Elchiyev's poster "Lisbon summit-96" devoted to the famous summit where the fate of Nagorny Garabagh was solved, was awarded the third prize. That is obvious that posters of that year formed a peculiar chronicle of political and cultural events of the year.

1997

olunduğu məşhur toplantıya həsr edilmişdir. Tamamilə aydındır ki, bu ilin plakatları ilin siyasi və mədəni hadisələrinin özünəməxsus salnaməsidir.

1997-ci ilin müsabiqəsi də Azərbaycan cəmiyyətinin ən mühüm problemlərini əks etdirən plakatlara üstünlük vermişdir. Bu problemlər arasında ən mənfuru azərbaycan cəmiyyətindəki korrupsiya problemidir. Yəqin elə ona görə də birinci mükafata Kirman Abdinin "Sövdələşmə" və "Ümid qapıları" plakatları layıq görülmüşdür. Birinci plakatda simasız məmur kreslosunun birindən digərinə tərəf "uçan" milli pul əskinası onlar arasındakı sövdələşmənin səciyyəsindən birmənalı şəkildə xəbər verir. Həmin müəllifin "Ümüd qapıları" adlı digər əsəri sadə insanın hansı ümidlərlə yaşadığı barədə danışır.

İkinci mükafata İsmayıl Məmmədovun uşaq sərgisindəki "Dünyanın oğlan və qızları" adlı plakatı layiq görülmüşdür. Müəllifin sadəlövhcəsinə istifadə etdiyi nağıl motivləri uşaq rəsm sərgisinin ruhunu tam çatdırır. Plakatdakı isti və soyuq rənglər "xeyirlə şərin mübarizəsini" rəmzi şəkildə əks etdirir. Canlı rənglərin üstünlük təşkil etməsi bu mübarizədə xeyrin mütləq qalib gələcəyinə işarədir.

Üçüncü mükafat rəssam Lalə Ələsgərovanın Xəzərin çirklənməsinə həsr olunmuş "Vay-haray" plakatına verilmişdir. Rəssam mövzunun çox orijinal bir həllini tapmışdır: dəniz suyu turşu kimi orada üzən balığı dağıdır. Balıq artıq skeletə çevrilmişdir.

Ümumiyyətlə, bu ilin müsabiqəsi bədii üsul və plastik həll rəngarəngliyini aşkara çıxarmış, həmçinin cəmiyyətin problemlərinin cəsarətlə qoyulması cəhətdən fərqlənmişdir. Həvəsləndirici mükafatlar alan Mirazər Abdullayevin "Çörək, demokratiya", Tofiq Rəsulovun "Azərbaycan" plakatları da bu məcrada yerinə yetirilmişdir.

1998-ci il 1918-ci ildə yaradılmış və bolşevik işğalı nəticəsində müstəqilliyini itirənə qədər 22 ay mövcud olmuş Azərbaycan Xalq Cüm-

The competition of 1997 also preferred posters reflecting the most urgent problems of Azerbaijan society. Among these problems the most odious one was and still remains the problem of corruption in Azerbaijan society. Perhaps that is why Kirman Abdin's poster "Understanding" was awarded the first prize. National money "flying" from one featureless official's chair to another one obviously speaks about the character of understanding between them. The other work of this author "Hope doors" depicted the hopes of people. An advertisement poster by Ismayil Mammadov "Boys and girls of the world" in a children exhibition was awarded the second prize. Fairy-tale themes used by the author quite perceptibly described the spirit of the children exhibition. Striking colors of the poster where warm and cold colors were used symbolically reflected "the struggle between the good and the evil", where the good inevitably would win.

The poster "SOS" by Lale Aleskerova devoted to the pollution of the Caspian Sea was awarded the third prize. The artist has found an original solution: water of the sea as an acid is eating a golden fish away half of which turned into skeleton.

In the general picture the competition of this year revealed variety of artistic methods, flexible solutions, as well as bold portraying of social problems.

There were works that were awarded with encouraging prizes. Among those works were "Bread-Democracy" by Mirazer Abdullayev and "Azerbaijan" by Tofig Rasulov, were also done in this course.

1998 was an anniversary of the independence of Azerbaijan Republic, as a successor of Azerbaijan Democratic Republic created in 1918 and existed 22 months, till its downfall as a result of bolshevik expansion.

The competition of this year certainly was "guided by" this anniversary. The results of the competition reflected it. The poster of one of

1998

huriyyətinin varisi olan müstəqil Azərbaycan Respublikası üçün yubiley ili idi. Bu ilin müsabiqəsi yubiley "şüarı altında keçdi". Bu isə onun nəticələrində özünü göstərdi. Birinci mükafata respublikanın qocaman plakat rəssamlarından biri olan mərhum Cabbar Qasımovun plakatı layiq görüldü. Plakat ölkənin və onun müstəqilliyinin təcəssümü olan Respublika prezidentinin 75 illik yubileyinə həsr olunmuşdu. Üçrəngli milli bayrağımızın fonunda prezidentin iri planda verilmiş siması onların ayrılmazlığının və müstəqilliyin bərqərar olunmasında Heydər Əliyevin rolunun rəmzidir.

Ancaq yubiley eyforiyası rəssamlar üçün bugünkü müstəqilliyin nöqsanlarını kölgədə qoymur. İkinci yeri tutmuş plakat bu barədədir: bu keçən ilki müsabiqədən bizə tanış olan Lalə Ələsgərovanın "Söz azadlığı" plakatıdır. Söz azadlığı ideyası rəmzi şəkildə möhkəm bir ağac formasında təqdim olunmuşdur. Bu ağacın gövdəsi dövlət, budaqları isə kütləvi informasıya vasitələridir. Təzyiqlərə daha çox məruz qalan qəzetlərin adları ağacın çətirini təşkil edir.

Və nəhayət, üçüncü mükafat çox mühum bir problemə toxunan plakata verilmişdir. Bu problemdən - ölüm cəzasının ləğvindən Azərbaycanın Avropa Şurasına daxil olması asılı idi. Etibar Nəzərovun plakatı elə belə də adlanır: "Ölüm hökmünü ləğv etməli". Plakat güclü emosional bir formada demokratik dövlətin ayrılmaz xüsusiyyəti olan humanizm barədə "danışır".

Maraqlıdır ki, yubiley ili olmasına baxmayaraq, bilavasitə bu yubileyə həsr olunmuş plakat, obrazın şablonluğu səbəbindən yalnız həvəsləndirici mükafata layiq görüldü. Bu plakatın müəllifi, həmçinin, plakat rəssamlarının gənc nəslini təmsil edən Gündüz Əlizadədir.

Həvəsləndirici mükafatlara layiq görülmüş maraqlı plakatlar arasında Vüqar Əlinin ictimai nəqliyyatın vəziyyətini lağa qoyan "...gediş haqqı 500 manatdır" və Mirazər Abdullayevin "Sizinlə və Sizsiz" plakatlarını qeyd etmək lazımdır.

the oldest poster-artists of the republic, Jabbar Gasimov, devoted to the 75th anniversary of the president of the republic embodying the country and its independence was awarded the first prize. Large-plan face of the president shown through three-colored national flag symbolized their indissolubleness and Heydar Aliyev's part in establishing of the independence.

But the anniversary euphoria doesn't eclipse the outlay of today's independence for artists. The work which occupied the second place speaks about it: this is Lale Aleskerova's poster "Freedom of Speech". A strong tree symbolizes the idea of freedom of speech. The body of the tree is the state, branches are means of mass information. Names of newspapers which are more often persecuted, form the crown of the tree.

At last the poster which also touches upon an important social problem was awarded the third prize. It was dedicated to the abolition of death penalty that was a vital issue before Azerbaijan could enter the Council of Europe. Etibar Nazarov called his poster "Death penalty to be prohibited". The poster in a strong emotional form "spoke" about the humanity which was an integral feature of a democratic state. It's interesting that in spite of anniversary of independence, the poster which was directly devoted to this anniversary was awarded only encouraging prize due to its conventional nature.

The author of the poster is Gunduz Alizade a representative of the young generation of poster-artists.

Among the most interesting posters awarded with encouraging prizes were Vugar Ali's poster "... The fare is 500 manats" making fun of the state of social transport and the poster "With and without you" by Mirazer Abdullayev.

1999 was the last year of the XX century and Azerbaijan as all other countries was living on the eve of Millennium. All the best expectations of people were connected with new XXI

1999

1999-cu il XX əsrin son ili idi və Azərbaycan da digər ölkələr kimi yeni minilliyin astanasında idi. Xalqın ən yaxşı arzu və diləkləri yeni - XXI əsrlə bağlı idi. Bu isə öz əksini 1999-cu il müsabiqəsinə təqdim olunmuş plakatlarda tapdı.

Müsabigənin birinci mükafatı Mirazər Abdulleyevin "Gələcək nəsillərə" plakatına verildi. Plakatda Azərbaycanın paytaxtı Bakının rəmzləri parlaq rənglərlə təsvir olunmuşdur. Bu illərdə Bakıda yaşayanlara bu plakat və onun məzmunu çox anlaşılandır: enerji çatışmazlığından əziyyət çəkən şəhərdə hər gecə elektrik enerjisi tamam kəsilir və əhali qaranlığa düçar olurdu. Taybatay açıq işıqlı pəncərədə isə körpə uşaq sifətinin təsviri kifayət qədər birmənalı şəkildə sübub edir ki, indi bu yaşda olanlar belə bir şəhərdə, gecə işıqlarına qərq olmuş Bakıda yaşayacaqlar.

Siyasi və ictimai çevrilişlərlə zəngin XX əsrin son saniyələrini sayan saat ideyası, rəmzlərlə düşünən plakat rəssamları arasında çox populyar idi. İkinci yeri tutmuş və həvəsləndirici mükafatlardan birinə layiq görülmüş plakatlarda köhnə və yeni əsr ideyasından istifadə edilmişdir. Bunlar Vüqar Əlinin "Yeni əsrə doğru" və Kirman Abdinin "Saatın əqrəbləri keçmiş ilə gələcəyi ayırır" plakatlarıdır.

Mirazər Abdullayevin Bakının gələcəyi ilə bağlı nikbinlik nümayiş etdirən "Dünən, bu gün, sabah" adlı plakatı üçüncü yerə layiq görülmüşdür.

Müsabiqəyə təqdim olunmuş 2000-ci il plakatlarında rəssamların mədəni irsin qorunub saxlanılmasına maraq göstərməsi müşahidə olunur. Parlaq, canlı plakatlar ölkənin mədəni həyatının müxtəlif sahələrinə, mədəni sərvətlərin qorunması işində meydana çıxan mənfi hadisələrə diqqəti cəlb edir.

2000-ci il müsabiqəsinin münsiflər heyəti Lalə Ələsgərovanın bu mövzuya həsr olunmuş "Kökümüzü qoruyaq" plakatını birinci mükafata layiq görmüşdür. Bakının tarixi hissəsi olan "açıq səma altında muzey" elan olunmuş İçəri Şəhərin dekorativ silueti plakatda yeni, simasız

century. It found its reflection in the posters presented at the competition of 1999.

Mirazer Abdullayev's poster "To the future generations" where the symbols of the capital of Azerbaijan Baku were depicted in vivid phosphorescent colors was awarded the first prize. The poster and its content was clear for those who lived at that time in Baku: being short of energy the town was shaken by disconnections of electric power every night plunging the population into darkness. The picture of baby's face at the open light window obviously implied that, those who were in such an age would live in Baku sparkling with night lights in a new century.

The idea of symbolic clocks counting out the last seconds of the XX century with its political and social cataclysms was very popular with poster-artists thinking by means of symbols. The poster which won the second place and awarded one of encouraging prizes supported the idea of "counting out" of the old and new centuries. These posters are Vugar Ali's "To the new century" and Kirman Abdin's "Hands of clocks separate the past and the future".

The poster "Yesterday, today, tomorrow" by Mirazer Abdullayev was awarded the third prize. The poster demonstrated optimism in regard of the future of Baku. In the posters of the year 2000 presented at the competition there as an obvious interest of artists to the preservation of cultural legacy. Bright, striking posters drew attention to various aspects of cultural life of the country and negative trends in the sphere of preservation of cultural values.

And the most relevant poster on this theme was considered by the jury to be the work of Lale Alekberova "Let's preserve our roots" which was awarded the first prize. Decorative solution of the historical part of Baku-"Icherisheher" declared to be "a museum in the open air", was overloaded with a new, featureless structure. She portrayed "house of cards",

2000

tikililərlə, "oyuncaq evlərlə" doldurulmuşdur. Ancaq onlar oyun kartları ilə deyil, pul əskinasları ilə tikilmişdir.

Pulun, qızılın mütləq hakimiyyəti qarşısında hətta tarixi abidələr belə davam gətirmir. Bu isə cəmiyyətin mənəvi əsaslarının dağıldığını nümayiş etdirir. Plakat qoruq şəhərində pulunun həddi-hüdudu olmayan "yeni azərbaycanlıların" villalarından ibarət tikililəri mübaliğəli şəkildə əhatə edir.

Bu müsabiqədə ikinci mükafat iki nominant arasında bölünmüşdür. Onlar da öz plakatlarını "mədəni ekologiya" mövzusunda işləmişlər. Haşım Elçiyevin "İcarəyə verilir" və Ağadadaş Qasımovun "Həvəsdir - Bəsdir" plakatları da tarixi abidələrin dağılmasından və bu abidələrin taleyinə iqtidar sahiblərinin tam biganəliyindən söhbət açır.

Bu müsabiqənin ikinci ən populyar mövzusu əvəlki kimi Qarabağ mövzusudur. Bu mövzuya həsr olunmuş bir çox plakatlarda rəssamlar tarixi yaddaş və azərbaycanlıların yeni nəslinin məruz qaldığı təhlükə problemini qaldırırlar. Onlar üçün Qarabağın tarıxi-mədəni əhəmiyyəti artıq məlum deyil. Rəssamlar öz əsərlərində Qarabağın işğalına "vərdiş etməyin" yolverilməzliyindən danışır, tarixi yaddaşımızdakı sağalmayan yaranı xatırladırlar.

Münsiflər heyəti üçüncü mükafatı heç kimə vermədi. Həvəsləndirici mükafatlara layiq görülmüş işlər arasında Mirazər Abdulleyevin və Kirman Abdinin plakatlarını qeyd etmək lazımdır. Onların emosional plakatlarında hər bir azərbaycanlı indiki tariximizin, Qarabağda tarixi torpaqlarımızın itirilməsinə gətirib çıxarmış, acı səhifələrini görür.

2001-ci ilin müsabiqəsində əsas mövzu ekologiya idi. Bu sahədə onsuz da ağrılı şərait böhranlı vəziyyətə gətirib çıxarmışdır. Gəlir əldə etmək naminə ətraf mühitə olan vəhşicəsinə münasibət Azərbaycanın ekoloji sisteminə həqiqi təhlükə yaratmışdır. Azərbaycan plakat rəssamlarının əsərlərində daim mövcüd olan ekologiya mövzusu müsabiqədə bir qədər

made not of cards, but money.

The cult of gold, power of money in the face of which even historical monuments aren't able to resist, obviously demonstrated the deterioration of spiritual basis of the society. The poster grotesquely outlined the building in the town-reserve of villas of "new Azerbaijanis" whose money power knew no bounds.

The second prize in this competition was shared between two nominees whose posters were also on the theme of "cultural ecology". Posters by Hashim Elchiyev "To be leased" and Aghadadash Gasimov "Enough ... That's the limit" also indicated the demolition of historical monuments and full indifference of powers to the fate of these monuments.

The second most popular theme of posters of this competition remained the theme of Nagorny Garabagh. In many posters on this theme the artists put forward the problem of historical memory and the danger which await the new generations of Azerbaijanis who are not aware of the historical and cultural significance of Nagorny Garabagh. Artists in their posters promote the idea that it is impermissible "to get used" to the occupation of Nagorny Garabagh reminding of incurable wound in our historical memory.

The jury decided not to award the third prize but among encouraging ones the posters by Mirazer Abdullayev and Kirman Abdin were not worthy. They presented emotional posters where every Azerbaijani found out a sad page of the present history which brought to the loss of historical lands of Nagorny Garabagh.

Environment was declared to be the main subject of the poster competition of the year 2001. Morbid situation in this sphere became crucial. Predatory attitude to the environment aimed to pursue profit created a real danger to ecological system of Azerbaijan. Azerbaijan poster artists tried to use ecological theme in their works. However, in the competition the problem was put more wider embracing cultur-

2001

geniş qoyulmuşdu və ekologiyanın mədəni, mənəvi, məişət, ictimai və başqa aspektlərini əhatə edirdi. Deməк lazımdır ki, müsabiqəyə təqdim olunmuş bu işlər cəmiyyətin həyatının iqtisadiyyatdan əxlaqa qədər bütün sahələrini əhatə edən ekologiyanın məhz belə izahını nümayiş etdirirdi.

Müsabiqədə birinci mükafata Mirazər Abdullayevin "Xəzər qaçqınları" plakatı layiq görüldü. Bu plakat Xəzər şelfində neft çıxarılması səbəbindən dənizdə suyun çirklənməsi təhlükəsinə həsr olunmuşdu.

İkinci və üçüncü yerləri tutmuş plakat müəllifləri (Haşim Elçiyev və Vüqar Əli) də, həmçinin Xəzərin ekologiyası barədə danışmağa üstünlük verdilər. Həvəsləndirici mükafatlar isə ekoloji mədəniyyətə həsr olunmuş plakatlara verildi.

Və nəhayət, 2002-ci ilin müsabiqəsi də müasir azərbaycan gerçəkliyinin müxtəlif tərəflərini əhatə edən maraqlı plakat həllərini aşkara çıxardı. Plakatların çoxu Qarabağ mövzusuna və mədəniyyət abidələrinin qorunmasına həsr olunmuşdu. 2002-ci ilin ən yaxşı plakatı - münsiflər heyətinin ümumi rəyinə görə - Vüqar Əlinin Azərbaycan mədəniyyətinin beşiyi - Şuşaya həsr olunmuş plakatları elan olundu. Mirazər Abdullayevin, Etibar Nəzərovun və Ramil Əliyevin plakatları memarlıq abidələrinin acınacaqlı vəziyyətinə diqqəti cəlb edir.

Müasir azərbaycan plakatının 10 illik tarixinə və Bakı İncəsənət Mərkəzi ilə Yunokal Xəzər kompaniyasının təsis etdiyi illik plakat müsabiqələrinin roluna yekun vuraraq qeyd etmək istərdik ki, bu müsabiqələr azərbaycan plakatının inkişafına böyük təkan verdi və qurulmaqda olan müstəqil dövlət üçün keçid dövründə onun məhv olmayıb, özünü təsdiq etməsinə kömək göstərdi. Bu dövr ərzində azərbaycan plakatının tarixi yeni axtarış və orijinal tapıntılarla zənginləşdi. Bu isə incəsənətin bu növünün demokratik prosessin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi bərqərar olmasına imkan yaratdı.

Telman İbrahimov
sənətşünas.

al, moral, social and other spheres of ecology. It should be said that the works at the competition demonstrated the notion of environment embracing all spheres of social life including economics to morality.

Mirazer Abdullayev's poster "Refugees of the Caspian Sea" devoted to the danger of pollution of the Caspian Sea as a result of oil minings on the sea shore was awarded the first prize.

The authors of posters which won the second and the third places Hashim Elchiyev an Vugar Ali's decided to elaborate on the ecology of the Caspian Sea. Encouraging prizes were awarded to the posters devoted to the ecology of culture.

At last, the competition of the year 2002 also revealed interesting poster solutions, thematic range of which embraced various sides of the present reality of Azerbaijan. A great majority of posters were devoted to the themes of Nagorny Garabagh and preservation of cultural monuments. The best posters of the year 2002, according to general opinion of jurors were declared Vugar Ali's posters devoted to the cradle of Azerbaijan culture Shusha. Posters by Mirazer Abdullayev, Etibar Nazarov and Ramil Aliyev drew attention to the disastrous situation of architectural monuments.

Summarizing the results of the 10-year history of contemporary Azerbaijan poster art and the role of the annual poster competitions organized by the Baku Arts Centre and American company Unocal Khazar Ltd, it should be noted that these competitions gave a great impulse to the development of Azerbaijani poster, contributed to its survival in a complicated transition period the eve of building as independent state. During this period the history of Azerbaijan poster was enriched by new searches and original discoveries contributing to the confirmation of this important sphere of art as an integral part of democratic process.

Telman Ibrahimov
Art-critic

2002